Poslední král Bosenský.

Historicko-romantický obraz ze 15. století.

KAPITOLA VI.

"Hm!" zamyslil se Tomaševič. "Ano," pravil po chvíli, jakoby zemile byl šeptnout slovy matky své, jež mu zrána jeho ony [illegible] zkem v slova zhroucovala, "vše provrtám o poplatku, o tom rozhodnu, až promluvím s vojvodou Radičem, který, když se mu tak dobře v Drinopoli dařilo, s návratem svým dlouho otáleti nebude."

A Tomaševič měl pravdu, tvrdě, že vojvoda Radič s návratem svým si pospíší; vždyť tento ani tušení neměl o událostech po odjezdu jeho se Sutieky se přihodilých, a proto kvapil s odchodem svým z Drinopole, an láska jeho ku krásné Kosarevně, jistou nadějí v nasycení při odjezdu jeho z kláštera Sutieského napojená, jej žarovnou mocí svou nazpět vábila. On byl šťastně potřídil u porty sultana Muhameda, ačkoliv s počátku jak sultan, tak i velvezír jeho Mehmet, velice se na to durdili, že Štěpán Tomaševič vlády Bosny nastoupil, ničeho se netázaje po svolení skutečného lenního pána svého, velikého padišaha, jemuž ode dávna králové bosenští poplatní byli, a velvezír mluvil z počátku dokonce o odejmutí koruny králi Tomaševiči, a o podrobení země bosenské pod bezprostřední vládu sultanovu. Ale Radič, znaje se dobře v obyčejích tureckých, věděl, že se tu jen jedná o zvýšení poplatku, ale i v tom nechtěl ničeho více povoliti, nežli co posud se platívalo, a obratnosti jeho se podařilo, přesvědčiti Portu o výbornosti a výhodách pro říši tureckou z dosavadního stavu věcí v Bosně a ze spojení obou říší, jak posud stávalo, že sultan konečně Štěpána Tomaševiče za krále Bosny uznal, a že s dosavadním poplatkem se spokojí, se prohlásil. Vojvoda Radič byl mimo to od velvezíra několik dní před ustanoveným odjezdem svým několika kaftaníky, kožešinou skvostně vykládanými, obdarován.

"Tu ať někdo řekne," usmál se vojvoda, prohlížeje dar tento, jímž se mu největší spokojenost na jevo dávala, "že tak těžko prý Turku oči pískem zastříkat, jako starého lišáka po krádeži stopovati. Nuž kožešina jest dobrá a poslouží mi výborně v mnohé noci sychravé, až se zkoušeti budeme v boji obapolném, kdo budoucně vládnouti má v zemích předbalkanských, či bunčuk turecký, či korouhev kříže!"

V den před svým odjezdem ubíral se vojvoda, oděn v kaftaník darem mu poslaný, ve slavném průvodu k rozlehlému bytu velvezírovu, aby mu ještě jednou se pokořil, ještě naposled jej o věrném zdržení všech závazků s Portou umluvených se strany krále Štěpána ubezpečil.

Před domem velvezírovým s koně sestoupiv, neb přepych turecký toho nedovoloval, aby on vojvoda křesťanský na koni vjel do dvora prvního hodnostáře říše ottomanské, vkročil do nádvoří, a nemálo se pozastavil, spatřiv dvůr strážemi silně opatřený, jež mu ihned zpáteční cestu zastoupily.

"Kýho ďábla!" kroutil vojvoda nad tím povážlivě hlavou, "snad přece jest ten Turek chytřejší, nežli já, a ono přísloví o něm a o starém lišáku má snad přece pravdu. Co naplat! v pasti jsem, jen jak hlavu vymknout, o to se tu jedná!"

Za touto rozmluvou, pouze v myšlénkách svých vedenou, přešel nádvoří, a octnul se přede dveřmi širokými, jimiž se na široké mramorové stupně, k selamliku velvezírovu, vcházelo.

Jak obyčejně, očekávali ho i dnes u vchodu služebníci velvezírovi, ale tytam byly přívětivé druhdy tváře jejich, s výrazem veliké přísnosti, ano zamračeně přijali vojvodu, mlčky po stupních vzhůru k selamliku pána svého jej doprovázejíce.

Velvezír Mehmet, sedě na divanu proti dveřím, jej již očekával, tvář jeho byla přísná, a na velmi pokorné pozdravení vojvodovo ani pokynutím hlavy nepoděkoval. Radič, skušený jsa již vyjednávatel s Turkem, zůstal na oko chladně nedaleko dveří stát, teplitrě čekaje, až se vezír sklíbí, jej oslovit, což když dlouho trvalo, sehnul se tím, že koberce podlahu pokrývající, snad rozličné arabesky skvostnými barvami po okrajích selamliku namalované s velikou pozorností prohlížel. Vezír mezi tím sekal chvílemi šerbetu, nedala vojvodovi ani podnětí nápoje toho, jak obyčejně, nežli mu kázal, aby sedl si na divan podlé selamliku se vinoucí, důležitě, tě, že velice je rozhořčen na Radiče, jejž také přísným pohledem si prohlížel a hlavou při tom pohybovat.

"Co s ferta bude chtít?" myslil si v duchu vojvoda. Když mu ale toto kývání hlavou příliš dlouho trvalo, osmělil se o krok postoupiti: "Přicházím, jasný vezíre!" zašel.

"Abys mi novou lež ve tvář metal," vskočil mu hněvivě vezír do řeči. "Jsem já tvůj pes, ty kanine! že mně svoje lži ve tvář plíješ a hrdo mou šlapáš!"

"Kdo mne to osočil u tvé Výsosti," pravil vojvoda s ustrnutím, "že mne se lži viníš?"

"Jací to jste mistrové v přetvařování se, vy psi nevěřící!" dí vezír Mehmet s opovržením, a srknuv si šerbetu, otal se s nenadání: "Jakou smrtí že to zemřel král Štěpán Tomaš?"

"Jakou smrtí?" opakoval vojvoda, zachvěl se bezděky, ano i zbledl na okamžik; mně však nabyv chladnosti své, odpověděl velmi pokojně: "Již jsem tvé Výsosti jednou vypravoval, že jej pod hradem Belajem náhlá smrt uchvátila." Ještě ani nedomluvil, a již mu letěla nádoba i s šerbetem na hlavu, a jen rychlým skloněním hlavy zabránil, že se mu nádoba na hlavě neroztloukla.

"Ty pse!" křičel v největší nevoli vezír, "jak se ty opovažuješ, metati bláto lží svých ve tvář mou? Chceš, abych ti dal nabít podšlapky, bys se naučil mluviti pravdu? Co je tohle tu?" sáhnu za sebe, a okázal mu Tomaševičovu šňůru od kyhžalu.

Vojvoda svěsil hlavu, netroufaje si proti tomuto důkazu se opříti; viděl již, že všechno jest povědomo vezíru.

"Mluv!" hřímal tento,

"Já jsem v moci tvé Výsosti," dí vojvoda odhodlaně, "pomni však, že já jsem služebník pána svého, a jednám i mluvím tak, jak on mi přikázal."

Vezír pokynul hlavou, slova ta jej smířila s vojvodou, vždyť Mehmet sám neměl jiné ponětí o povinnosti služebníka; slepé, otrocké poslušenství, jiného nebylo třeba dokonalému služebníku, jak tedy měl zazlíti vojvodovi, že jednal dle vlastních jeho zásad?

"To's dobře pravil," řekl Mehmet mírně, "a tvé to štěstí. Co však se tvého pána týče, to se postaráme o to, abys nemusel budoucně býti pomocníkem jeho, ani pravdu v lež zkrucovati."

"A jaké výhody nabude mocná říše sultanova, když se králi Štěpánu Tomaševiči koruna odejme?" namítal vojvoda již směle, an opět pevnou půdu pod nohama svýma necítil. "Snad by někdo jiný větší poplatek dávati se uvolil, pravda! ale já vím, že vznešenému padišahu, jehož moc a sláva zastiňuje vladaře všechny, jako dub široko rozvětvený stínem svým křoviny vůkol, není tak o několik hřiven zlata, jehož má sám až na zbyt dosti, jako spíše o slávu, která tím větší jest, čím více králů se koří vznešenému slovu jeho, jen když králové ti pokoru svou i s věrností spojují."

Za touto řečí kývnul vezír několikráte hlavou, hladil si bradu, toť se mu asi velice líbila řeč vojvodova. "To všechno je pravda, Allah akhbar!*) že pravda!" vece na to, "a v tom ohledu jsme byli jisti s králem Štěpánem Tomášem! byl se byl i nekořil, jak se mu patřilo, za to jsme mohli skály stavět na slovo jeho, že nikdy závazky své nezruší. Ale ten syn jeho Tomaševič? Kdo vražedinou rukou na život otcův sáhnul, jak možno tomu věřiti?"

"A přece dal král Tomaševič již důkazy oddanosti své k vznešenosti velikého padišaha," zastával vojvoda čím dál tím neohroženěji spoluvinného strýce svého. "On se dopustil velikého zločinu, pravda! ale svá Výsost nesmí zapomenout, že to stalo, když král Štěpán bojuje vítězí Šupana Hrelajského Vukmana, který je jeden z nejpřednějších přívrženců turecké říše, a že král Tomaševič hned druhý den s Vukmanem tím se spojil. A krom toho," doložil, zpomalovaje, že vezír k důvodům jeho se skloní, "což záleží velikému padišahu tak velice na tom, kdo právě korunu Bosny nosí, jen když se nezruší věrnost k vznešené osobě jeho?"

"Ovšem nám málo na tom záleží," přisvědčil vezír, "a že vy, kaurové! vespolek se vraždíte, že bratr bratra a syn otce neletí, toť právě důkazem, že [illegible], jenž jest Allah Bůh jediný a Mohamed prorok jeho, [illegible] pomáhá za trest nevěry vaší; sami dopuštěním Allahovým připravujete cestu miláškům prorokovým, aby se rozšířila víra pravá po všech končinách světa a všichni národové volali jednohlasně: Allah, Allah kérim!"*) hlásal v náboženském zápalu svém, svěsil pak hlavu, prsty perle růžence tureckého, jenž mu v pasu visel, na rychlo přebíraje, při čemž se ústa jeho tiše pohybovala.

Vojvoda se střežil vytrhnouti jej z náboženského nadšení jeho, chladně, skoro vítězoslavně hleděl před sebe, vidíť, že všechno nebezpečenství pro něj i pro Tomaševiče na nejbližší budoucnost zmizelo, a protož se v duchu posmíval vezíru.

"No, toť neměl vybleptnouti konečně úmysly vaše, blbý Turku!" mluvil k sobě v duchu, "co vidíme, kdo bude volati k tvému Allahovi; co mne se týče, já ti na něj i na tvého proroka nakýchám. A jak ten pes bisurmanský se pobožně tváří! — No, jen počkej!" Hleděl po střepinách nádoby šerbetové, která hlavu jeho minuvši, o podlahu, vzdor měkkému koberci se byla roztloukla, hleděl na ně tak bedlivě, jakoby je počítal. "Byl to mistrovský vrh, to se musí říci, ej, to, Mehmete, nesmím se dát zahanbiti; Bůh můj svědek, že si tě v prvním sražení schválně vyhledám, abych ti okázal, že svým mlatem také tak mistrovsky házet umím, jako ty koflíkem hliněným, a ať jsem čertův, že se lebky tvé nechybím!"

A jakoby myšlénky té největší oddanosti jej byly zajímaly, hleděl opět se svislou hlavou, se skroušenou tváří před sebe, trpělivě čekaje, až se vezír pomodlí.

Poslední perla proklouzla prsty Mehmetovými, ještě jednou se uklonil s tváří k jihovýchodu obrácenou.

"Allah inšallah!" povzdechl polohlasitě, a opřel pak zrak svůj opět na vojvodu:

"Nevyčerpatelná jest milost padišaha, mocného panovníka pravověřících," začal po chvíli, "i se Štěpánem Tomaševičem chce shovívat, jen ať se střeží porušiti věrnost přislíbenou, sice," okázal mu opět šňůru Tomaševičovu, "při bradě prorokově! houpati se bude na vlastní šňůře své!"

"To bude tedy dlouho žíti, Bůh-li ho jinak zachová," prohodil vojvoda.

"O tom se brzy přesvědčíme," dí Mehmet, "a ty již zejtra pojedeš?" ptal se najednou.

"Pakli v tom vůli tvé Výsosti!" odpověděl vojvoda.

"No dobře," vece Mehmet, "pojede s tebou Saraf-beg, aby přijal od Tomaševiče půlletní poplatek s tebou umluvený."

Vojvoda se nad těmito slovy poněkud pozastavil.

"Ale tvé Výsosti bude povědomo, že král Štěpán právě před oblehnutím Belaje půlletní poplatek zaplatil," osmělil se namítnouti, "a lhůta k novému platu ještě nevypršela."

"Budeš ty nám předpisovati zákony?" rozhorlil se opět vezír. "Ať si lhůta nevypršela, král tvůj ať zaplatí a na tom dost!"

"Jak se tvé Výsosti líbí," uklonil se vojvoda. "Toť bude asi nemilá zpráva pro Tomaševiče," doložil pro sebe v duchu, "udělá mu to notnou díru v pokladnici. Co na plat, zaplatit musí tentokráte, vždyť mu zůstavil král Štěpán pokladnice až přeplněné!"

Vezír zatleskal rukama, a vešlým na toto znamení do selamliku služebníkům poručiv přinésti šerbetu a sladkého ovoce, kázal vojvodovi posedíti se, jejž pak polastovav, propustil s velikou milostí. Takíž se změnilo vše u služebníctva, každý se měl při odchodu jeho rovněž tak přičiniti, jako se nezdvořile při příchodu k němu choval.

"Vytáhl jsem dobře hlavu z pasti," mínil k sobě vojvoda, "a bylo mi po čertech krušno; ale při tom všem není tak těžko, jak se zdá, Turkovi huba medem namazati. Jen bych rád věděl, jak se liška ta v ruce Mehmetovy dostala, a jak se o všem dověděl?"

To mu lámalo mozkem i když odjížděl, tak že nevidě ani známou postavu Ilovu, který ve vratech paláce vezírova stoje, úkolitě za ním pohlížel.

"Jdi jen, jdi!" mluvil ousměšně, "však brzy pocítíte šťípky pomsty mé, k níž zavraždění krále můj poslením dechem mě vyzval, a trest Páně zastihne co nevidět tebe i korunovaného otcobijce v Bosnovci rukou pohanskou, když křesťanští soudcové vaši mlčí k složitu vašemu."

Vyšel z paláce, zmizel v uličkách Drinopolských právě, když jej na příkaz vezírův po paláci hledali, aby jej nechali v zástavě do té doby, až se Saraf-beg z Bobovce vrátí s důkazy, zdali Tomaševič zrádu kuje čili nic.

"Tedy zmizel ten pes!" zlobil se Mehmet, když mu ohlášeno, že Ilia nikde k nalezení není. "Předvídal asi, že musí ručit za žalobu svou, a to se mu nechtělo."

Zamysliv se na chvíli, pravil pak: "Ale jednou mluvil pravdu, by i druhá žaloba nemohla být pravdivá? Saraf beg pojede do Bobovce," ustanovil pevně.

KAPITOLA VII.

Jedna porada stíhá druhou v královském dvoře Bobovském po příjezdu vojvody Radiče s tureckým begem pokladníkem, a při tom se dějí přípravy k válce se vší mocí, ale také s velikou neopatrností před vyslancem tureckým, jemuž povídají, aniž by se byl po tom tázal, přípravy ty že se dějí proti pánu Hercegoviny, Štěpánu Kosariči, jenž prý byl podporoval dceru svou Kateřinu, královou vdovu bosenskou, v žalobě její u stolice apoštolské na krále Štěpána Tomaševiče; avšak co den přicházející a odcházející zástupy lidu bojovného netáhly k jihu, všechny se obracely východně na hranice srbské. Vyslanec turecký ani brvami nepohnul při výkladech těchto, trpělivě čekal na rozhodnutí dvora bosenského, díval se lhostejně na všechny přípravy k boji, někdy jen pokrčil rameny, vyhrnul hořejší pysk a odplivnuv, zastrčil ruce za pás, pro sebe šeptaje: "Ti psi křesťanští! myslejí, že budu žrát bláto jejich lží!" A aniž by byl kdos toho zpozoroval, jedné tmavé noci jednoho ze sluhů svých, poturčeného to Bulhara, vypravil s poselstvím, a spokojeně se napotom usmíval, kdykoliv popatřil na ten ruch válečný každým dnem rostoucí.

U dvora zatím pořád jest rozováno, a posud není ničeho rozhodnuto. Naklonila-li z rána moudrá a výmluvná Vojakcie syna svého, aby vyhověl požadavku vlády turecké, a obětoval raději několik hřiven zlata, než korunu a celou říši svou, to odpoledne zvrátil opět Mikuláš Modružský dílem výhrůžkami, dílem popuzováním samohbosti Tomaševičovy, nejvíce však, že lakomost Tomaševičova důvody jeho za lepší matčiných uznávala.

"Zaručil jsi se," mluvíval biskup, "že žádného poplatku nezaplatíš více Turku, a slibu svého zrušiti nesmíš, chceš-li dojíti odpuštění hříchu svého. A krom toho, co dáš Turku, o to budeš ty slabším, neboť zlatem se vedou války, zlato ti získá bojovníků i potřeb válečných."

"Ale ke všemu tomu je času potřeba," namítnul král, na polo již k důvodům Mikulášovým nakloněný, "a když ten se nedá jinak, než zlatem zakoupiti, co tu počíti?"

"Čas, čas!" odpověděl Mikuláš, "kdy pak přijde příhodnější čas k ztroskotání moci turecké a k dobytí slávy nesmrtelné? Oč se králové Uherští marně pokoušejí, čeho spojení Kapistranem síly západního křesťanstva s mocí Uherskou docíliti nemohly, ale rády byly, že ochránili Bělehrad, tento práh říše Uherské; to tobě se podaří, králi můj! slavnější se stane jmeno tvoje, vítěze nad Turky, po Evropě, než kdokoliv ze všech monarchů, a Matyáš Uherský nebude si potom jistě troufat ovrchovanost nad tebou."

"Krásnou budoucnost mi ta ovšem okazuje, otče velebný!" odpíral posud král, ale na oko jen, vždyť se mu pro dmula touhou, a oko bohoto roznítí; "okaž mi jen i prostředky, a zejtra ještě odešlu vyslance s přádnou tou bou nazpět."

"Nestojí již čistou bojovniků na pomoci říše tvé? Ohledni se jen všech na zápal lidu tvého pro slávu víry Kristovy, pro nezávislost a slávu Bosny; nikoho nenajdeš, kdo by nechyseal zbraň, aby pohotově byl, na první zavolání tvoje, bojovat pro kříž, pro vlast, pro slávu tvou. Nechápli první tento zápal upřímnosti, sotva se po druhé zejmo v síle takové, an jej rozhybování v opravdovost podnikání tvého mocně dusiti bude.—Ne, ne, nyní aneb nikdy jest čas k boji světodějinnému, ty s mečem a já s křížem v ruce povedem národ bosenský na nejáhlavnějšího nepřítele křesťanstva. Nepřipraven k boji jest již napřed rozptýlen, a honit jej budeme pralesy Srbska a za Balkanem rovinami a údolím Bulharska až k břehům, o něž moře viny své odráží!"

Král hleděl s rozohněnou tváří na biskupa, pravicí máchnul několikráte v povětří, jakoby již sroubal hlavy turecké v honu divokém, udeřiv pak na rukověť handžaru svého, otevřel ústa k odpovědi; ale v posledním tomto okamžení ještě se zamlčel, všechny důvody matky jeho proti boji tomu mu tanuly na mysli, i váhal s odpovědí, a při nastalém tichu bylo mu slyšet srdce o žádra jeho tlouci, pak ale, vyrvav se mocně pochybnostem svým, zvolal hlasitě: "Stať se vůle Páně! tedy v boj na život a na smrt! Koruna Bosny a meč Eyubský jsou v sázce proti sobě; buď zplane půlměsíc s věží královského Bobovce, aneb znova zaduje korouhev kříže po dědinách Srbska i Bulharska; jak Bůh chce, ale já jinak nemohu!"

A před biskupem na kolena se vrhnuv, pravil: "Uděl mi požehnání svého k dílu velikému: zejtra odešlu nazpět posla sultanova."

Ještě v tu hodinu oznámeno poslu tureckému, že mu zejtra bude odpověď dána.

Mlčky přijal tento zprávu tu, a dvořana královského si déle nevšímaje, obrátil se k služebníku svému, nařizuje mu, by všechno připravil k zejtřejšímu odjezdu.

Osudný onen den pro říši bosenskou se vyvinova! zponenáhla z objetí noci temné, červánky se rozlily po obzoru východním, a v rudé záři jejich se leskly temena hor, jakoby v krvi se namáčely. Vyplouslo slunce horké, palčivé, vstříc, že bouřka mu jde v zápětí. Jak dušno bylo pod nebem, tak dušno bylo i u dvora bosenského; každý věděl, že nastal den osudný, a poněvadž nikdo neznal úmysl králův, který jej proto před každým tajil, aby matka jeho před časem se o něm nedověděla, proto úžila nejistota každé mu prsa, neb ať jakkoliv král rozhodne, vždy závisí od rozhodnutí jeho osud Bosny, která buď zůstane na ujmu samostatnosti Turku poplatná, aneb podstoupiti musí krutý, nerovný boj s přesilou tureckou, kde říše sama, budoucí trvání její, ano i trvání národa samého v této hře železné sázkou stojí.

V městě taktéž dušno, někdejší hlučná živost ustoupila tiché opravdivosti, a jakkoliv snad ještě dne včerejšího nikoho nebylo, kdo by si byl nepřál boj s Turkem na život a na smrt, přece panovala v těch nesčíslných davech lidstva, jenž se kol paláce královského tlačily, skoro hrobová tichost, bezděky se každému prsa úžila před důležitostí nejbližší hodiny, o nížto se byla ještě dne včerejšího zpráva rychlostí blesku po městě roznesla.

Král byl přísně zapověděl, aby krom biskupa Modružského nikoho k němu nepouštěli; letí a náhlím prodrais se k němu Vojakcie.

"Na bezcestí se nachází dítě, které se hoji po hledu matky své," oslovila kárným hlasem krále, který jí v rozpacích vstříc popadl.

"Matko, já—" chtěl se omlouvati.

Ale pohledem svým, plným vznešenosti a zovole kázala mu matka mlčeti.

"Tedy rozhodl jíš, jakou odpověď dáš vyslanci tureckému," začala po krátkém mlčení hlasem přísným, vzrovným, "a podle toho, že i mne, své matky, se ptáš, vím, že opovrhl radou mou, kterou mi láska má k tobě a důvtip můj na jazyk kladly. Nešťastný synu! že ti někdy hříven zlata milejší jest, než trůn a koruna; nešťastná i matka já! že jsem porodila tebe, kterýs překotil vlastní rukou trůn bosenský, poslední to ještě zbytek mocného někdy carstva srbského; kterýs národ svůj v porobu neútrpného Bisurmana uvrhl. Již vera po všem, Bosna zahynula, a národ tvůj v porobě špějící, po všech končinách říše ottomanské rozptýlený, bude s kletbou spomínat nejen na tebe, svého zahubitele, ale i na mne, nešťastnou rodičku tvou!"

A slzy jí vyprýštily z očí, kanuly jí po tváři, vnitřním pohnutím se chvějící.

Překonán bolestí matky své, vrhl se král k nohoum jejím, a tiskna je k ústům i prsoum svým, volal: "Ne tak, drahá matko má! všechno je rozvážíno, všechno připraveno, že vítězství syna tvého nemine, nekleseť kříž před půlměsícem, ale korouhev jeho u vítězoslávě zaviaje po dědinách srbských i v říších zabalkanských!"

Okřálo srdce matky při výrazu nelíčeném lásky synovské, slzy její se osušily, ale přece vrtěla hlavou nad slovy jeho, nemohlať sdíleti povětrné naděje jeho.

"A s kým jsi se radil o věcech válečných, s Radičem?" tázala se.

"Vždyť víš, matko!" odpověděl král, jenž se byl mezi tím opět se země vzchopil, "že od návratu svého, co se dověděl o útěku milenky své, v dům svůj se zavřel, nikoho k sobě nepouští, ano i proti mně, králi svému, potupu i hrozby metá."

"Tedy počkej aspoň s odpovědí svou," pravila rychle Vojakcie s povyjasněnou tváří, an jí nová naděje zasvitla, "počkej až se od Radiče vrátím."

"Jak, matko!" užasnul král, "ty bys chtěla?—

"Ano chci se k němu odvážiti," dí Vojakcie již v odchodu, "co nikomu se nepodařilo, podaří se lásce mateřské, přinutit jej, aby mne slyšel a opět navrácen byl vlasti své a tobě."

A nečekajíc ani na slib jeho, že s odpovědí počká, odkvapila.

"Nevím, nevím," zamyslil se král po odchodu jejím, "zdali bych byl lépe neučinil, kdybych byl uposlechl rady matky své?"

Objevení se biskupa Modružského zapudilo však mžikem všechny pochybnosti jeho.

"Rozhodnuto jest," pravil v duchu, "ať se stane cokoliv, já jinak nemohu!"

"Nuže králi a synu můj!" oslovil jej biskup, "stojíš posud ve včerejším úmyslu svém?"

"Stojím!" odpověděl král pevným hlasem.

"Tedy vržen bude los války svaté," dí biskup, "a vyslanec sultanův, který se již ke dvoru tvému blíží, uslyší, že král Štěpán Tomaševič smělou odvahou se povznesl na stupeň slávy, jakéž předkové jeho i králové uherští posud marně dostihnouti se snažili."

"To dejž Bůh!" povzdychnul král, jemuž se před velikostí blížícího se okamžení mimovolně prsa úžila.

"Kdo v Boha doufá, tomu Bůh pomáhá," vece biskup hlasem velebným. "Králi můj!" oslovil vroucně tohoto, neb ruch po nádvoří i po síních hradu královského najednou povstalý mu zvěstoval, že již pokladník-beg, vyslanec turecký, se byl dostavil, "netajím sobě toho, že přišla hodina osudná, nejdůležitější pro říši a národ bosenský od počátku říše této. Bůh budiž s tebou, králi můj, a dejž, ať k vítězství kříže vede výrok tvůj!"

(Pokračování.)

*) Bůh jest velik.

*) Bůh jest milosrdný.